

Kontaktblad
för

Botaniska Föreningen i Västmanlands län

Nr 1 2009

Botaniska Föreningen i Västmanlands län (BFV)

Webbplats www.sbf.c.se/bfv/

Medlemsavgift 2009

Medlemskap i föreningen erhålles genom att betala medlemsavgiften som är 100:- per person och 120:- för hel familj på **Bankgiro 308-6865**. Meddela din e-postadress när du betalar!

Följande styrelse valdes vid årsmötet och efterföljande konstituerade styrelsemöte i Ramnäs 26 maj 2008.

Ordförande Christina Flint Celsing,
Bågevägen 12, 722 18 Västerås
Tfn: 021-12 10 06

Vice ordförande Bengt Stridh,
Gäddholm 73, 725 97 Västerås
Tfn: 021-522 58

Sekreterare: Sören Larsson,
Håkantorpsgratan 9, 724 76 Västerås
Tfn: 021-35 57 58

Kassör Susanna Vesterberg,
Turbovägen 17B, 733 34 Sala
Tfn: 0224-100 09

Ledamöter
Birgitta Ellénus, Västerås
Tfn: 021-13 89 85
Inger Karlsson, Västerås
Tfn: 021-35 21 42
Einar Marklund, Surahammar
Tfn: 0220-364 01

Valberedning:
Hans Klinga, Köping
Tfn: 0221-214 55
Seppo Ormiskangas, Ängelsberg
Tfn: 0223-302 16

Kallelse till årsmötet 2009

Medlemmar i Botaniska föreningen i Västmanlands län kallas härmed till årsmöte i Vita skolan i Ramnäs, **söndagen den 29 mars kl 16:00**.

Förutom årsmötesförhandlingarna visar Kurt Svanberg diabilder och berättar om kärlväxtfloran i Norberg. Det blir även information om planerade aktiviteter.

Föreningslogga

Styrelsen har beslutat att ta fram en föreningslogga genom en medlemsomröstning. Styrelsen önskar därför få in förslag på lämplig växt. Gör gärna en motivering till ditt förslag. Sänd ditt förslag till någon i styrelsen.

Framsida: Ängsskära. Foto: Sören Larsson

Aktiviteter som varit

Botaniska Föreningen i Västmanlands län bildades 2008.

Den 26 maj 2008 bildades Botaniska Föreningen i Västmanlands län vid ett möte i Vita Skolan, Ramnäs. Ett 20-tal intresserade deltog i mötet.

Till ordförande för mötet valdes Arne Persson och till sekreterare Birgitta Ellénus.

Förenings första styrelse består av:

- Christina Flint Celsing, Västerås, ordförande (vald av årsmötet)
- Bengt Stridh, Västerås, vice ordförande
- Sören Larsson, Västerås, sekreterare
- Susanna Vesterberg, Sala, kassör
- Birgitta Ellénus, Västerås, ledamot
- Inger Karlsson, Västerås, ledamot
- Einar Marklund, Surahammar, ledamot

Till revisor valdes Kjersti Jones och till revisorssuppleant Arne Persson.

Till valberedning inför årsstämman 2009 valdes Seppo Ormiskangas, Ängelsberg, och Hans Klinga, Köping, med Seppo Ormiskangas som sammankallande.

Årsavgiften för 2008 och 2009 fastställdes till 100 kr per person och år. Familj betalar 120 kronor.

En verksamhetsplan fastställdes, innehållande bl.a. medlemsvärvning, samla kunskap om hotade arter, arbeta fram inventeringsmetoder och

etablera samarbetspartners. Förslag till budget, omslutande 5000 kronor, fastställdes likaså.

Höstmötet i Ramnäs den 23/11

15-talet medlemmar slöt upp på föreningens höstmöte i Ramnäs. Christina berättade om den pågående planeringen av en kärlväxtinventering i länet. Lena Jonsell, Uppsala berättade om det inventeringsarbete som projektet Upplands flora genomför. Sören visade bilder och berättade om resultatet av inventeringen av ängsskära i länet 2008. Mötet avslutades med bildvisning från året som gått. Bildvisare var Tom Sävström, Bengt Stridh och Sören Larsson.

Boken Västmanlands flora

BFV har kommit över ett antal nya exemplar av Ulf Malmgrens bok Västmanlands flora, 1982. Föreningen avser att sälja dessa till intresserade medlemmar. På årsmötet i Ramnäs den 29 mars i år finns det möjlighet att köpa boken.

Ängsskärans i Västmanland

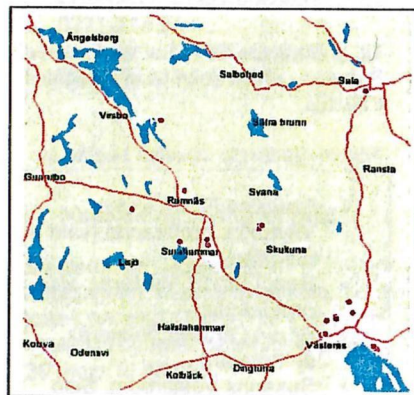
Text: Sören Larsson

Ängsskärans är en ganska ovanlig växt i Sverige dock inte så sällsynt att den är upptagen på någon rödlista. Den har en övervägande sydöstlig utbredning och som nordligast sträcker den sig till södra Dalarna och Gästrikland. Den växer även hos oss i Västmanland. Ängsskärans är utan tvekan hårt trängd och det finns uppgifter om att den minskat starkt i landet.

Ängsskärans är en ståtlig växt, mellan 50-80 cm hög och när den blommar gör den det rikligt. På håll kan man i första ögonkastet ta den för en tistel eller rödklint men de rödvioletta blommorna som sitter i en tät klase högst upp på stängeln avslöjar den. Den blommar relativt sent på sommaren eller i slutet av juli och ända fram i september. Förr i tiden användes ängsskärans som färgväxt, den torkade växten ger nämligen en ljus citrongul färg. Redan 1742 finns ängsskärans upptagen i ett arbete av Carl von Linné "Förteckning af de Färggräs, som brukas på Gotland och Öland"

Svenska Botaniska föreningen (SBF) utlyste ängsskärans som riksinventeringsart under 2008 och Västmanlands läns Botaniska förening gjorde ett lokalt upprop på årsmötet samt föreningens hemsida. I Västmanlands flora (Malmgren, 1982) finns totalt ca 60 lokaler angivna och från 1950-talet och senare omnämns 36 lokaler. Uppropet resulterade i 25 rapporter från 22 lokaler. Utbredningen syns ganska märklig med tre tydliga centra nämligen kring Västerås stad, kring Bovallen mellan Skultuna och Ramnäs samt i Surahammars kommun (se karta). Jag tror att flera lokaler kan hittas med bättre eftersök speciellt i områdets sydöstra delar.

Vid Campingbadet i Surahammar finns landskapet rikaste lokal med ca 2000 stänglar. Vid Ekdungen, Hamre i Västerås är landskapets näst rikaste lokal med 450 blommande stänglar. Övriga lokaler med över 200 stänglar fanns vid Brottbjerga strax norr om Västerås, samt två lokaler vid Bovallen och en lokal vid Sägbergen i Virsbo.

På kartan visas ängsskärelokaler i Västmanlands län 2009. Källa Artportalen.

I äldre floror t.ex. (Krok – Almquist) uppges att ängsskärans växer på skogsängar och torra ängsbackar. Det finns inte några typiska skogsängar kvar utan ängsskärorna har tvingats ut till skogsbryn och vägkanter. Skogsäng är ett mycket vackert namn och jag kan se framför mig hur dessa kan ha sett ut. Den rikaste ängsskärelokalen, den vid Campingbadet i Surahammar har något av skogsängsmiljö kvar i anslutning till en björkbacke med gles trädställning. När de blommor som tidigare tillhörde skogens ängar har trängts ut till bryn och vägkanter kan de inte komma längre. Numera tillåts även skogsbrynen växa igen och vägkanterna slås allt mer sällan. En väl så viktig floravårdsåtgärd är att i

första hand informera markägarna om de vackra och ovanliga blommorna på deras marker och därefter få till stånd en skötsel som motverkar igenväxningen med lövsly och barrträd på ängsskärelokalerna. Följande personer har rapporterat fynd av ängsskärans 2008: Arne Persson, Lars-Olof Carlsson, Kjell Eklund, Inger Karlsson, Sten Widhe, Tom Sävström och Sören Larsson, dessa tackas för värdefulla bidrag till kunskapen om ängsskärans nuvarande status i Västmanland.

Upprop

Inventera vårlökar i vår

Vårlök *Gagea lutea*. Foto: Bengt Strid

I vår satsar vi på att inventera vårlökar ur släktet *Gagea*. De är tidiga vårblommor som blommar i april-maj och som snart vissnar bort. Den bästa tiden att inventera dem är därför när de blommar. I Västmanland är vårlök och dvärgvårlök de vanligaste arterna. Betydligt sällsyntare är lundvårlök som är känd från en lokal och ängsvårlök som är påträffad på fem lokaler. Men troligen finns det ännu oupptäckta lokaler av dessa arter. Rapportera dina fynd i vår i Artportalen!

Gräsull *Eriophorum latifolium* årets växt 2009

Gräsull *Eriophorum latifolium*
Foto: Sören Larsson

Svenska Botaniska föreningen har utsett gräsull till årets växt 2009. Gräsull är kalkgynnad och förekommer främst på ett antal lokaler i Bergslagens kalkområden. Men den växer också sällsynt i rikare kärrmiljöer med rörligt vatten. I Malmgrens Västmanlands flora anges ca 30 lokaler i länet för arten. Gräsullen är lättast att finna i mitten av juli, den nästan meterhög udden lyser då på långt håll i kärrvegetationen. Den liknar ängsull men även på lite håll märks de korta, breda, mera hopdragna stråbladsskivorna. På nära håll utmärker den sig genom att de 2-3 stödbloden högst upp på stängeln är kortare än blomställningen och att blomskaften är sträva. Hittar du gräsull så är vi tacksamma om du rapporterar den på Artportalen. Du kan också skicka din rapport med vanlig post till Sören Larsson. Kom ihåg att också ange beståndets storlek.

BFV:s program för 2009

Söndagen den 29 mars kl 16-18
Årsmöte i Ramnäs (se kallelse på sidan 2).

Måndagen den 27 april kl 18-21
Kvällsutflykt till värilökar. Vi åker till Köping och Kungsör för att lära oss känna igen ängs- och lundvärlok. Samling i Västerås vid P-platsen (grusplanen) Pilgatan 8 kl 18:00 eller samling i Köping vid StoraTorget kl 18:30. Hans Klinga medverkar som lokal ciceron.
Ledare: Christina Flint Celsing, tfn 021-12 10 06

Lördagen den 9 maj kl 11-15
Inför en kommande kärlväxtinventering i länet gör vi en gemensam inventering av en Atlasruta 10G 9f vid Hornsåsen sydost om Strömsholm. Samling i Västerås vid Pilgatan 8 kl 11:00 eller P-platsen Åholmen kl 11:15.
Ledare: Christina Flint Celsing, tfn 021-12 10 06

Söndagen den 17 maj kl 09-13
Vi tar färjan ut till Östra holmen i Naturreservatet Hästholmarna där vi upplever vårblommorna. Avresa från Färjkajen i Västerås hamn kl. 09:30. Åter kl 13:00. Kostnad 50:-
Ledare: Christina Flint Celsing tfn 021-12 10 06

Lördagen den 27 juni kl 11-15
Gemensam fortsatt inventering av Atlasruta 10G 9f. Samling i Västerås vid Pilgatan kl 11:00 eller vid Ekeby skola kl 11:15
Ledare: Christina Flint Celsing, tfn 021-12 10 06

Tisdagen den 30 juni kl 17-21
I samarrangemang med länsstyrelsens naturvårdsenhet arrangeras en utflykt ingående i länets floraväktarverksamhet. Vi besöker NR Ängsö öster om Västerås. Föreningen bjuder på korvgrillning. Samling i Västerås vid Pilgatan 8 kl 17:00 eller på Ängsö vid P-platsen vid bron kl 17:30. Föranmälan till Christina Flint Celsing, tfn 021-12 10 06 senast 22 juni.

Lördagen den 18 juli kl 13-18
Vi gör en utflykt till Fagersta och besöker lokaler som hyser gräsull. Arten är riksinventeringsart år 2009. Samling i Västerås vid Pilgatan 8 kl 13:00 eller i Fagersta vid Hembygds museet kl 13:40
Ledare: Sören Larsson, tfn 21-35 57 58

Onsdagen den 29 juli kl 18-21
Gemensam fortsatt inventering av Atlasruta 10G 9f. Samling i Västerås vid Pilgatan 8 kl 18:00 eller vid Ekeby skola kl 18:15.
Ledare: Sören Larsson, tfn 021-35 57 58

Lördagen den 22 augusti kl 11-15
Gemensam fortsatt inventering av Atlasruta 10G 9f. Samling i Västerås vid Pilgatan 8 kl 11:00 eller vid Ekeby skola kl 11:15
Ledare: Bengt Stridh, tfn 021-522 58

I mitten av september
Vi gör en utflykt till "högmossen/fattigkärrmiljöer" i Skinnskattebergstrakten för att titta på mossor. Datum och klockslag kommer att läggas ut på BFV: s webbplats.
Ledare: Einar Marklund, tfn 0220-364 01

Under oktober månad.
Vi gör en ny utflykt, nu till rikkärr i Fagersta/Norberg för att titta på svampar och mossor. Datum och klockslag kommer att läggas ut på BFV: s webbplats.
Ledare: Einar Marklund, tfn 0220-364 01

Söndagen 15 november kl 15-18
Ett höstmöte arrangeras i Vita skolan i Ramnäs.
Programpunkter kommer att läggas ut på BFV: s webbplats.

Till sist: Samåk gärna, glöm inte att ta med egen matsäck (fika) till våra utflykter. Alla är hjärtligt välkomna!

De vilda blommornas dag 2009

Söndagen den 14 juni arrangeras De vilda blommornas dag i hela Norden samt på Färöarna och Grönland. Då genomförs blomstervandringar på många olika platser i landet. BFV gör inget eget arrangemang i år utan vi rekommenderar alla att delta på de lokala klubbarna/föreningarnas vandringar den här dagen. Se (www.sbf.c.se) för information om alla vandringar.

Mistelns förekomst i Västmanland.

För snart 50 år sedan (1961) publicerade lektor Bertil Walldén i Västerås sin inventering av mistelns *Viscum album* förekomst i Västmanland. Under den här perioden har vi fått en förlängning av växtperioden i landet. Eftersom misteln anses värmegynnad och att växtens nordgräns går genom länet är det därför intressant att undersöka dess status i nutid. Under hösten/vintern 2009-2010 önskar vi uppgifter på förekomst av mistel i länet. Ange gärna också värdträd och antalet plantor. Vi önskar att fyndrapporterna läggs in på Artportalen men det går också att skicka dem brevlades eller via mail till Christina Flint Celsing eller Einar Marklund.

Mistel *Viscum album*. Foto: Christina Flint Celsing

Inventering av kärlväxterna i länet

Föreningen har startat ett långsiktigt arbete med att inventera samtliga atlasrutor (5x5 km) i Västmanlands län. Det är samma typ av inventering som ligger till grund för

landskapsfloror i Sverige. Vi har inte som främsta mål att skriva och trycka en flora, utan vi vill skapa kunskap om vilka arter som kan finnas i länet med ledning av bl a Malmgrens Västmanlands flora som kom ut 1982. Det har hänt mycket sedan 1982 och det vore roligt att kunna kartlägga dagens situation. Vi har beslutat att låta alla ta del av våra fynd direkt, genom att lägga ut all information på artportalen. Om du är intresserad av att inventera en egen ruta, går det bra att höra av sig till mig. Om du inte vill ha en egen ruta, går det utmärkt att följa med på föreningens gemensamma utflykter för att inventera tillsammans. Ni som redan har bokat en ruta och ni som bokar rutor framöver, kommer att få instruktioner för hur inventeringen skall gå till, så att alla arbetar på samma sätt. Vi kommer också att anordna inventeringsläger för att ge inspiration åt er alla!

Väl mött!
Christina Flint Celsing

För sammanställning av
Kontaktbladet har
Sören Larsson och Inger Karlsson
svarat.

Innehåll

- 2 Botaniska Föreningen i Västmanlands län
- 2 Kallelse till årsmötet
- 2 Föreningslogga
- 3 Aktiviteter som varit
- 3 Boken Västmanlands flora
- 4 Ängsskåran i Västmanland
- 5 Upprop
- 5 Inventera vårlökar
- 5 Gräsull *Eriophorum latifolium* årets växt 2009.
- 6 BFV program 2009
- 7 De vilda blommornas dag
- 7 Mistelns förekomst i Västmanland
- 7 Inventering av kärlväxterna i länet